

VE ZNAMENÍ LVA

MALÝ STÁTNÍ ZNAK

Hele, samí lvi! Na výstavě se to lvy jen hemží, jsou tu v různých podobách a velikostech. Lev je krásné a hrdé zvíře s výjimečnými vlastnostmi, říká se mu král zvířat. I proto ho začali používat čeští panovníci před téměř osmi sty lety jako svůj symbol. Lev zůstal součástí velkého i **malého státního znaku** České republiky dodnes. Lva bychom našli i ve státním znaku jiných zemí. Tenhle náš český lev má bojovný postoj a je trochu jiný.

Vývěsní štít Československé národní rady v Paříži z roku 1918.

MALÝ STÁTNÍ ZNAK SE POUŽÍVÁ VŠUDE TAM, KDE STVRZUJEME NĚJAKÁ ROZHODNUTÍ, OZNAČUJE TŘEBA I PAMÁTNÉ STROMY.

ČESKÝ LEV NA ČAS PŘIŠEL O SVOU KORUNU. V LETECH 1960 AŽ 1990 JI NAHRADILA KOMUNISTICKÁ PĚTICÍPÁ HVĚZDA.

O PODOBĚ ZNAKU SE DOHADOVALA ODBORNÁ KOMISE ZNALCŮ, SVÝMI NÁVRHY PŘÍSPĚLO TAKÉ MNOHO ZNÁMÝCH UMĚLCŮ I NEZNÁMÝCH OBČANŮ. NĚKTERÉ Z NÁVRHŮ UVIDÍŠ I NA VÝSTAVĚ.

SOUČASNÁ PODOBA MALÉHO STÁTNÍHO ZNAKU S DVOUCASÝM LVEM NA ČERVENÉM POZADÍ VZNIKLA PO ROCE 1993, KDY BYL PREZIDENTEM VÁCLAV HAVEL.

Čím se liší český lev od živého lva, kterého znáš třeba ze ZOO?
Co má navíc?

Nakresli návrh na svůj znak. Může na něm být tvé oblíbené zvíře, věc či cokoli jiného. Kresbou vyplň celý tvar a pečlivě ho vybarvi.

Co takhle vyrobit si nějakou ozdobu v podobě lva? Hledej na výstavě oblečení nebo šperky, kde je motiv českého lva. Doma si ho můžeš s pomocí rodičů vyšít na čepici, vyrobit speciální knoflík nebo šperk a vyjádřit tak, že i ty jsi součástí českého státu.

PŘÍBĚH VLAJKY

STÁTNÍ VLAJKA

Červená a bílá byly barvami Českého království už od středověku. Bílý pruh znázorňoval českého lva a červený pruh barvu pozadí. Takové vlajky vlály v Praze v revolučním roce 1848. Bílo-červené vlajky vítaly také vznik republiky v říjnu 1918. Ale stejnou vlajku mělo i sousední Polsko! Navíc vlajka nevyjadřovala spojení se Slovenskem, které bylo součástí nové Československé republiky. Musí se tedy vytvořit zcela nová **státní vlajka**! O její podobě nakonec rozhodla komise složená ze známých umělců a shodla se na třech základních slovanských barvách: bílé, červené a modré.

POUŽÍVÁNÍ VLAJKY MÁ PŘESNÁ PRAVIDLA. KDYŽ VLAJKA VLAJE VODOROVNĚ, MUSÍ BÝT MODRÁ VŽDY VLEVO A ČERVENÁ DOLE. KDYŽ JI ALE ZAVĚSÍME SVISLE, MUSÍME JI OTOČIT NARUBY – ČERVENOU BARVOU VPRAVO.

CELKOVÝ POMĚR STRAN VLAJKY JE 3 DÍLY NA DÉLKU KU 2 DÍLŮM NA ŠÍŘKU A MODRÝ TROJÚHELNÍK ZASAHUJE DO POLOVINY OBDÉLNÍKU VLAJKY.

VLAJKA SE NIKDY NESMÍ DOTKNOUT ZEMĚ. KDYŽ JI PEREME, NESMÍME JI VĚŠET NA PRÁDELNÍ ŠŤŮRU, ALE ROVNOU NA STOŽÁR, KDE KRÁSNĚ USCHNE.

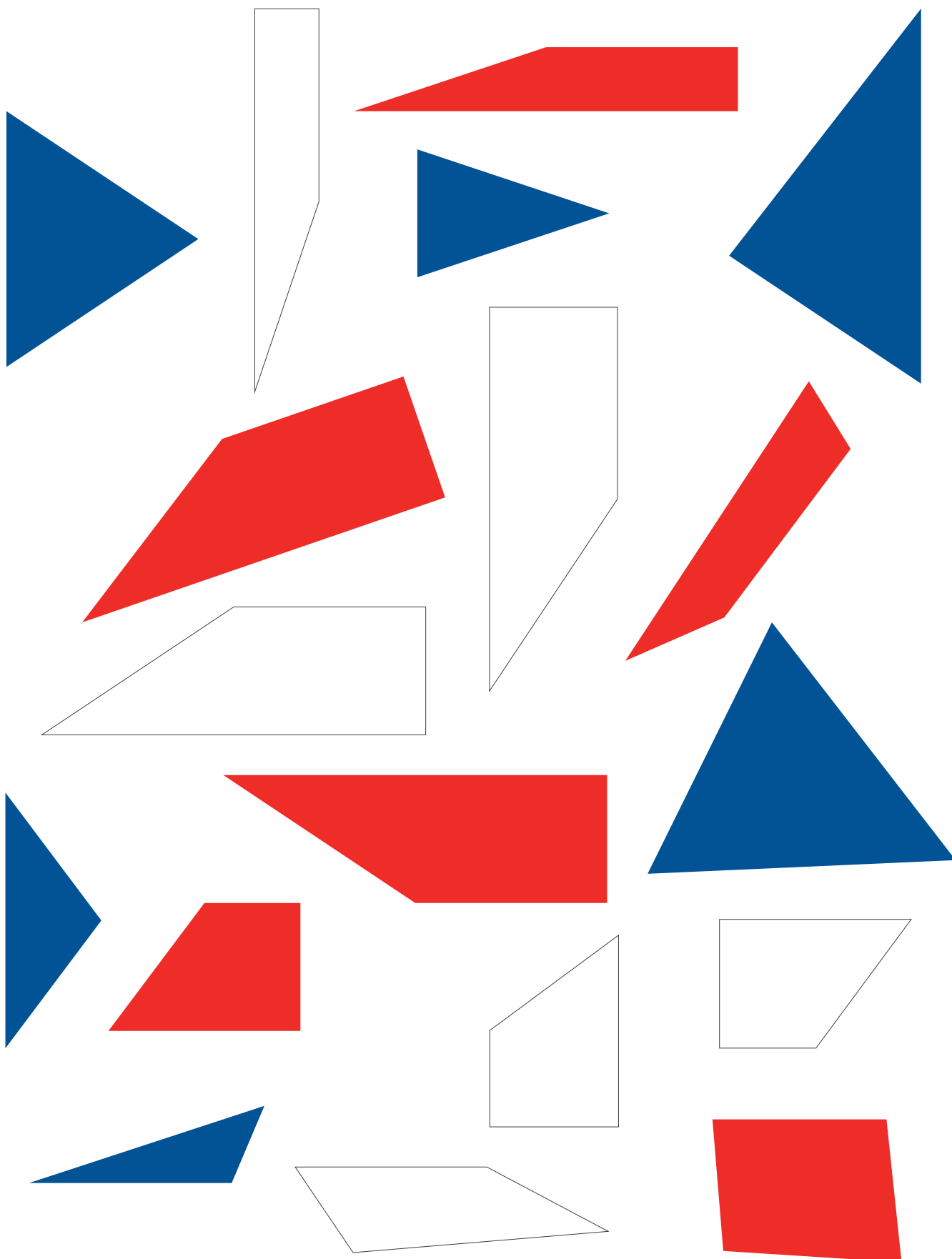
Kosmický skafandr prvního československého kosmonauta.

Najdi na výstavě malé návrhy na podobu vlajky, které byly předloženy komisi, a prohlédni si je. Který se nejvíc líbí tobě?

Poznáš, ze kterých geometrických tvarů je státní vlajka složena? Možná ti pomůže, když si doma tvary vystříhneš. A třeba kromě české poskládáš vlajku úplně novou.

V čele našeho státu už od jeho vzniku stojí prezident. Je to náš nejvyšší představitel, jako je v jiných zemích král nebo císař. Jak ho ale poznáme, když nenesí zlatou korunu ani značku s nápisem Já jsem prezident! Existuje zvláštní **vlaжка prezidenta republiky**, hovorově se jí někdy říká prezidentská standarta. Je to jeden ze státních symbolů, který nás na jeho přítomnost upozorní. Až pojedete okolo auto, které má na blatníku takovou vlajku, určitě se v něm veze prezident!

Prezidentská standarta
Hradní stráže z roku 1924.

SLOVA „PRAVDA VÍTĚZÍ“
POCHÁZEJÍ UŽ ZE STAROVĚKU
A POUŽÍVALI JE I HUSITÉ.
ZNOVU JE OŽIVIL PRVNÍ
ČESKOSLOVENSKÝ PREZIDENT
T. G. MASARYK V ROCE 1918.

ČTVERCOVÝ TVAR
PREZIDENTSKÉ STANDARTY
VYCHÁZÍ Z DŘÍVĚJŠÍ CÍSAŘSKÉ
VLAJKY. SPECIÁLNÍ VLAJKA PRO
HLAVU STÁTU EXISTOVALA UŽ
OD ROKU 1828.

PREZIDENTSKÁ STANDARTA
ZAVLÁLA NA HRADĚ V ROCE
1920, V DOBĚ, KDY BYLY
UZÁKONĚNY DALŠÍ STÁTNÍ
SYMBOLY: VLAJKA, ZNAKY
A PEČET.

Na výstavě je několik předmětů, které patřily prvnímu československému prezidentovi, T. G. Masarykovi. Zkus některé najít. Nehledej jen v této části, rozhlížej se po celé výstavě.

Prohlédni si detaily talířů z jídelních servisů, které se používaly a používají například při státních obědech nebo večerech.

Urči podle znaku, z kterého mohli jíst jednotliví prezidenti a jejich hosté. Podívej se na časovou osu na vnitřní straně desek a napiš, kdy prezidenti zastávali svůj úřad.

T. G. MASARYK
prezident

od.....do.....

EDVARD BENEŠ
prezident

od.....do.....

VÁCLAV HAVEL
prezident

od.....do.....

ANTONÍN NOVOTNÝ
prezident

od.....do.....

Prázdný talíř čeká
na tvůj vlastní návrh.
Jak by podle tebe měl
vypadat?

PÍSEŇ PÍSNÍ

STÁTNÍ HYMNA

Píseň „Kde domov můj“ je stará už 184 let. Původně byla součástí divadelní hry Fidlovačka, která se hrála v pražském Stavovském divadle. Slova napsal Josef Kajetán Tyl a melodii složil skladatel František Škroup. Češi si píseň zamilovali a začali prozpěvovat. Po vzniku Československa, v roce 1918, se první sloka oblíbené písně stala součástí **státní hymny** spolu s první slokou písně „Nad Tatrou sa blýska“.

Ke stému výročí písně „Kde domov můj“ byl vydán aršík se známkami. Obrázek na známkách byl vytvořen podle kresby známého malíře Josefa Mánesa a představoval „Domov“.

OSLAVNÉ PÍSNĚ, NAZÝVANÉ
ŘECKY HYMNOS, SE POUŽÍVALY
UŽ OD STAROVĚKU. HYMNOS
ZNAMENÁ V ŘEČTINĚ
CHVALOZPĚV.

V ČESKÝCH ZEMÍCH VE STŘEDOVĚKU
ZNĚLY PŘI SLAVNOSTNÍCH UDÁLOSTECH
DUCHOVNÍ PÍSNĚ „HOSPODINE, POMILUJ
NY“, CHORÁLY „SVATÝ VÁCLAVE“ NEBO
„KTOŽ SÚ BOŽÍ BOJOVNÍCI“. MŮŽEŠ SI
JE POSLECHNOUT ZE SLUCHÁTEK ZDE
NA VÝSTAVĚ.

STÁTNÍ HYMNU MŮŽEŠ
SLYŠET NAPŘÍKLAD PŘI STÁTNÍCH
SVÁTCÍCH A VÝZNAMNÝCH UDÁLOSTECH
NEBO O PŮLNOCI NA SILVESTRA.
PRAVDĚPODOBNĚ NEJČASTĚJI JI USLYŠÍŠ
NA SPORTOVNÍCH STADIONECH. TÍM, ŽE
PŘI NÍ STOJÍME, VYJADŘUJEME, ŽE SI SVÉ
ZEMĚ VÁŽÍME.

Spočítáš, v jakém roce mohli lidé skladbu poprvé slyšet?

Zahraj si na umělce. Tvým úkolem je nakreslit, o čem se zpívá v naší státní hymně, aby to bylo jasné například cizincům, kteří slovům české hymny nerozumějí. Státní hymnu si můžeš poslechnout ze sluchátek na výstavě. Zavři oči a představuj si naši zemi!

STÁTNÍ SYMBOLY

STÁTNÍ PEČET

Státní symboly reprezentují náš stát. Je jich celkem 7 a jsou všude okolo nás v běžném životě, doma i ve škole. Ty nejznámější, vlajku a státní znak, určitě znáš. Jen se **státní pečeti** se běžně nesetkáš, možnost máš právě tady na výstavě. Státní symboly jsou přesně stanoveny zákonem. Vedle státních symbolů existují i další předměty, které naši zemi reprezentují: lípa, poštovní známky, bankovky či mince.

PEČEŤ JE ZNAMENÍ
OTIŠTĚNÉ NEBO
VYTLAČENÉ
NA DOKUMENTU, KTERÉ
NESE ZNAK JEHO
MAJITELE.

UŽ OD STŘEDOVĚKU MĚLA
PEČEŤ ZÁSADNÍ VÝZNAM.
PEČETÍ SE UZAVÍRALY
PÍSEMNOSTI A POTVRZOVALA
PLATNOST DOKUMENTŮ.

STÁTNÍ PEČEŤ POUŽÍVÁ
PREZIDENT REPUBLIKY
K PEČETĚNÍ MEZINÁRODNÍCH
SMLUV NEBO POVĚŘOVACÍCH
LISTIN VELVYSLANCŮ.

Které státní nebo národní
symboly jsou vyobrazeny
na státní pečeti?

Zjisti, zda tvůj doprovod
nebo ty máte některý
ze státních nebo jiných
symbolů u sebe.

Zkontrolujte peněženku,
kapsy i osobní doklady.

Zkus vyjmenovat všechny
státní symboly. Až projdeš
celou výstavu, budeš všechny
symboly určitě znát!

1/

2/

3/

4/

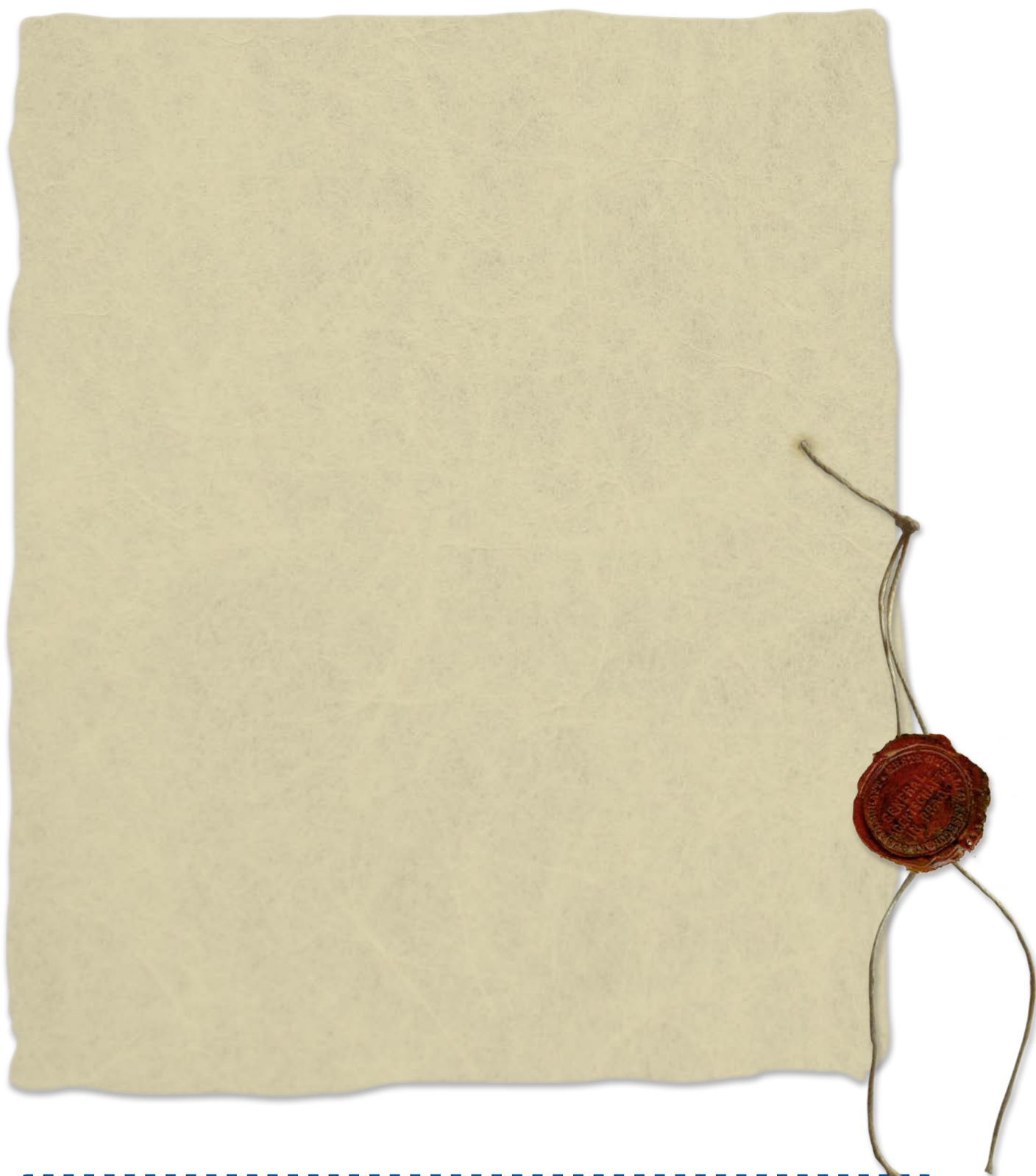
5/

6/

7/

Napiš text dohody, kterou sám považuješ za tak důležitou, že bys ji chtěl stvrdit pečetí.

Doma si můžeš zkusit vyrobit vlastní pečeť třeba z moduritu nebo jiné tvrdnoucí hmoty. Otisknout ji můžeš do pečetního vosku, ale úplně postačí i plastelína nebo jiný měkký materiál.

28. ŘÍJEN – DEN VŠEDNÍ I SVÁTEČNÍ

STÁTNÍ BARVY

Naše republika slaví letos 28. října už sté narozeniny! To je pořádný důvod k oslavě. A každá slavnost si žádá výzdobu. U těch státních se často používá tzv. trikolóra – trojice tří **státních barev**. Můžeme ji vidět na stuhách věnců nebo si ji lidé připínají na oděv. Kromě narozenin našeho státu slavíme během roku několik dalších státních svátků. Jsou to dny, které nám připomínají významné a výjimečné události z historie státu. A my nemusíme jít do školy!

BARVY MAJÍ UŽ
OD STŘEDOVĚKU SYMBOLICKÝ
VÝZNAM. MODRÁ JE BARVOU
NEBE, VĚRNOSTI, KLIDU.
ČERVENÁ PŘEDSTAVUJE KREV,
UTRPENÍ, SÍLU, ALE I LÁSKU.
BÍLÁ JE BARVA ČISTOTY,
NEVINNOSTI, SVĚTLA.

POŘADÍ BAREV V PRUZÍCH
JE URČENÉ PODLE JEJICH
DŮLEŽITOSTI, NEJDŘÍVE
NAHOŘE ČI VLEVO BÍLÁ,
PAK ČERVENÁ A MODRÁ.

TRIKOLÓRA BYLA
VYŘAZENA ZA SOCIALISMU
ZE SEZNAMU STÁTNÍCH
SYMBOLŮ. PROTO SE POUŽÍVALA
K VYJÁDRĚNÍ NESOUHLASU
S KOMUNISTICKÝM REŽIMEM NAPŘ.
BĚHEM TZV. SAMETOVÉ REVOLUCE
V ROCE 1989.

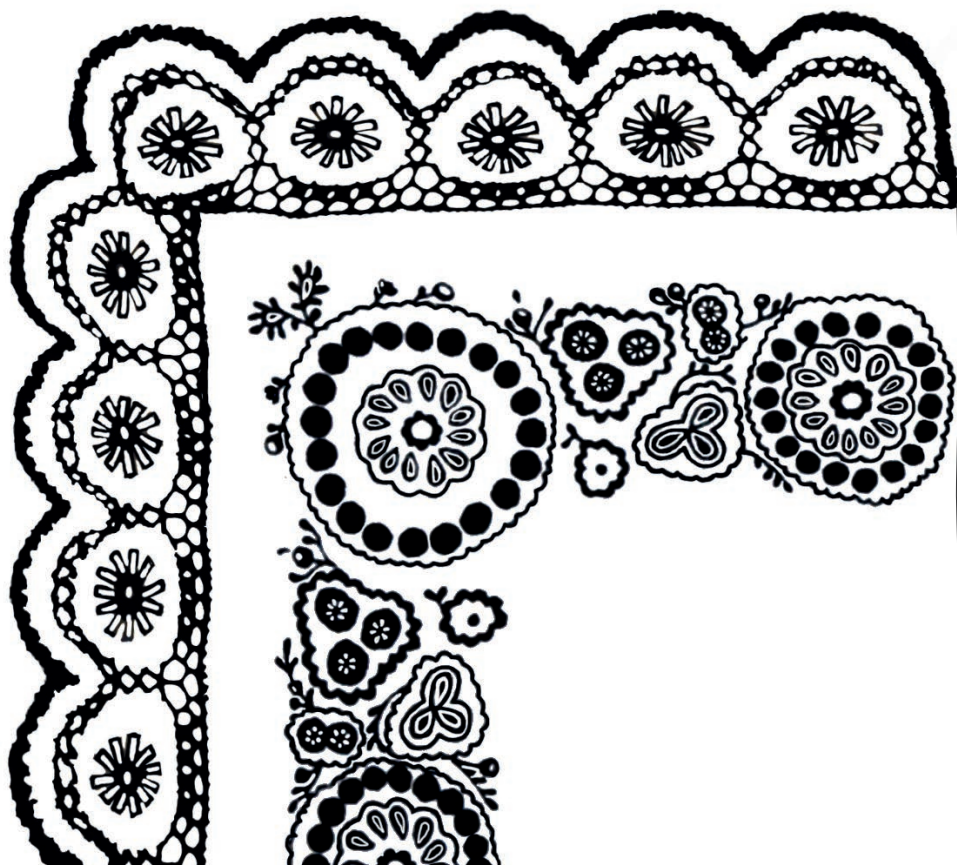
Dámské košilové šaty ve státních
barvách, které si jejich nositelka
sama ušila v roce 1939 a doplnila
je červeným páskem.

Znáš alespoň některé státní svátky a víš, proč je slavíme? Doma s rodiči si prohlédni kalendář a zjisti, jaké příběhy s nimi souvisejí.

Při slavnostních událostech se často nosí bohatě vyšíváné kroje. Na výstavě vidíš kroj, jehož části pocházejí z různých oblastí republiky. Lidé takové kroje většinou vyšívali sami. Zkus to i ty a doplň nedokončenou výšivku šátku kyjovského kroje.

KDO NESKÁČE NENÍ ČECH

VELKÝ STÁTNÍ ZNAK

Za dobu trvání českého státu získali naši sportovci mnoho medailí a ocenění se „lvíčkem na prsou“. Hrdě nás reprezentují po celém světě, proto i jejich oblečení vyjadřuje příslušnost k českému státu. Na jejich sportovním oděvu se často objevuje český lev nebo jiný státní symbol. Např. hokejisté nosili své dresy ozdobené **velkým státním znkem**.

Hokejový dres Jaromíra Jágra z mistrovství světa v roce 2009.

VELKÝ STÁTNÍ ZNAK
PŘEDSTAVUJE VŠECHNA ÚZEMÍ
NAŠEHO STÁTU. ČESKÉMU LVOVI
DĚLAJÍ SPOLEČNOST JEHO
DVOJČE, SLEZSKÁ ORLICE NA
ŽLUTÉM POLI A MORAVSKÁ
ORLICE NA MODRÉM POLI.

LEV MÁ VŽDY 2 OCASY –
LVICE BY MĚLA JEN JEDEN.
STEJNĚ TAK ORLICE MÁ JEDNU
HLAVU – KDYBY SE JEDNALO
O ORLA, MĚL BY HLAVY 2!

VELKÝ STÁTNÍ ZNAK
NAJDEME KROMĚ
HOKEJOVÝCH DRESŮ NA
ÚŘADECH, MINISTERSTVECH
I NA ŠKOLÁCH.

PRVNÍ OLYMPIJSKOU MEDAILI
ZÍSKAL V ROCE 1924
V PAŘÍŽI BEDŘICH ŠUPČÍK
ZA ŠPLH NA LANĚ.

Ve sportu se setkáme hned s několika státními symboly.

Kde se používají státní barvy?

Kdy uslyšíme státní hymnu a uvidíme vlát vlajku?

Vystřihni holku nebo kluka a oblékni je do sportovního. Na výběr máš různé dresy, navrhnout můžeš vlastní oblečení třeba ve státních barvách ve zcela novém módním střihu.

JAK LVOVÉ BIJEM O MŘÍŽE

A zase ti lvi! Dříve, za dob rytířů a králů zdobila erby a korouhve vyobrazení statečných zvířat. Zvíře bylo znamením bojovníka, také země nebo státu. Češi vyjížděli do bojů a válek se lvem na štítu. Lev – král zvířat dodával odvahu. V této části výstavy uvidíš předměty i oblečení patřící hrdinům bojujícím za svobodnou vlast.

Podoba českého lva z roku 1868.

V ROCE 1939 PRACOVNÍCI
PAMÁTNÍKU OSVOBOZENÍ ZAZDILI
PRAPOREC SE LVEM V PODZEMÍ
MUZEA. ČESKOSLOVENSKO
OKUPOVALA NĚMECKÁ ARMÁDA.
MUZEJNÍCI SI NEPŘÁLI, ABY ČESKÝ LEV
PADL DO RUKOU NEPŘÁTELŮM...

BOJ ZA SVOBODU
A DEMOKRACII MŮŽE MÍT
MNOHO PODOB. NĚKDY TO
MŮŽE BÝT UDRŽENÍ TAJEMSTVÍ,
VYSÍLÁNÍ PRAVDIVÝCH ZPRÁV
NEBO POSÍLÁNÍ TAJNÝCH
DEPEŠÍ.

A tady se nám pomíchaly popisky. Přiřaď informace ke správným obrázkům. Ale pozor, něco může vypadat jinak, než čím ve skutečnosti je.

Tajná skryš na šifrované zprávy. Malíř Emil Filla v ní v roce 1918 přivezl důležité informace Edvarda Beneše ze zahraničí do Prahy.

Nebezpečná bomba, vyrobená ze staré nábojnice. Odhalili a zneškodnili ji čeští vojáci na misi v Afgánistánu v roce 2013.

Letecká kukla Aloise Vašátka – stíhacího pilota za 2. světové války.

Cítil ses někdy jako hrdina? Znáš nějakého hrdinu ve svém okolí?

KLENOTNICE

Ve stoleté historii našeho státu se odehrálo hodně lidských příběhů známých i neznámých hrdinů, umělců, vědců i sportovců. Ti všichni ovlivnili naše dějiny. Některé významné činy jsou oceňovány státními vyznamenáními. Ta mají často podobu medaile, jsou to skutečné klenoty zavěšené na stuhách či řetězech.

ŘÁD BÍLÉHO LVA

je nejvyšší státní vyznamenání a je propůjčováno občanům České republiky, kteří se mimořádným způsobem zasloužili o stát. Za zvláště vynikající zásluhy ve prospěch České republiky je udělováno i cizincům.

ŘÁD TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA

je vyšším státním vyznamenáním. Prezident republiky je uděluje nebo propůjčuje osobám, které se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidských práv.

MEDAILE ZA HRDINSTVÍ

je nižší státní vyznamenání České republiky. Vznikla v roce 1990. Je udělováno jako vyznamenání za hrdinství v boji nebo osobám, které se s nasazením vlastního života zasloužily o záchranu lidského života.

MEDAILE ZA ZÁSLUHY

je nižší státní vyznamenání České republiky. Vznikla v roce 1990. Medaili Za zásluhy uděluje prezident republiky osobám, které se zasloužily o stát v oblasti hospodářské, vědy, techniky, kultury, umění, sportu, výchovy a školství, obrany, bezpečnosti státu a občanů.

ŘÁDY JSOU VYŠŠÍ FORMOU VYZNAMENÁNÍ, PROPŮJČUJÍ SE OBČANŮM ČESKÉ REPUBLIKY. MEDAILE JSOU NIŽŠÍ FORMOU VYZNAMENÁNÍ, UDĚLUJÍ SE.

PROPŮJČENÍ ZNAMENÁ, ŽE PO SMRTI VYZNAMENANÉ OSOBY SE ŘÁD VRACÍ. PŘI UDĚLENÍ ZŮSTÁVÁ OCENENÍ POZŮSTALÝM.

PRÁVO PROPŮJČOVAT A UDĚLOVAT VYZNAMENÁNÍ PŘÍSLUŠÍ PREZIDENTU REPUBLIKY. DNY, KDY SE VYZNAMENÁNÍ UDĚLUJÍ, JSOU 1. LEDEN A 28. ŘÍJEN.

Kdybys byl prezident republiky, komu ve svém okolí bys udělil nějaký řád či medaili? Vymysli vlastní název. Doma můžeš řád i nakreslit či vyrobit. Nezapomeň na barevnou stužku!